

Sygn. akt III Ca 1406/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 stycznia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Magdalena Balion - Hajduk (spr.)

Sędzia SO Anna Hajda

Sędzia SR (del.) Łukasz Malinowski

Protokolant Aneta Puślecka

po rozpoznaniu w dniu 28 stycznia 2015 r. w Gliwicach na rozprawie

sprawy z powództwa A. M. (1)

przeciwko Polskiemu Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda A. M. (1)

od wyroku Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim

z dnia 27 maja 2014 r., sygn. akt I C 688/13

1. zmienia zaskarżony wyrok:

a) **w punkcie 1 i 2 w ten sposób, że zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 50.000 zł (pięćdziesiąt tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 7 maja 2013 r.;**

b) **w punkcie 4 w ten sposób, że nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim kwotę 1.500 zł (tysiąc pięćset złotych) tytułem opłaty od pozwu od uiszczenia, której powód był zwolniony;**

c) **w punkcie 5 w ten sposób, że zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5.113 zł (pięć tysięcy sto trzynaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;**

2. oddala apelację w pozostałej części;

3. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.917 zł (dwa tysiące dziewięćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

SSR (del.) Łukasz Malinowski SSO Magdalena Balion – Hajduk SSO Anna Hajda

Sygn. III Ca 1406/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 27 maja 2014r. Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim zasądził od pozwanego Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w W. na rzecz powoda A. M. (1) kwotę 20.000zł z ustawowymi odsetkami

od dnia 27 maja 2014 r., oddalił powództwo w pozostałej części tj. dotyczącej żądania zasądzenia kwoty 30 000 zł i orzekł o kosztach postępowania. a;

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 31 lipca 1998r., w miejscowości M. gmina S. z winy A. G. doszło do wypadku drogowego, w wyniku którego śmierć poniósł ojciec powoda - J. M. oraz że odpowiedzialność cywilną za ten wypadek ponosi pozwany w myśl art. 90 a ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej. J. M. w chwili śmierci miał 34 lata, miał 2 synów i żonę, która nie pracowała, zajmując się gospodarstwem domowym. W chwili śmierci ojca powód miał 14 lat. Powód był wychowywany przez rodziców, mieszkał razem z nimi i młodszym bratem. Do czasu śmierci ojca w rodzinie powoda układało się dobrze, powód nie sprawiał problemów wychowawczych, nie miał też problemów z nauką. Śmierć ojca wpłynęła negatywnie na życie powoda. Po tym zdarzeniu przyszło załamanie, rozpacz, ból, nienawiść. Powód wpadł w złe towarzystwo, przestał się uczyć, stracił sens życia. Po tym wydarzeniu rodzina powoda praktycznie się rozpadła. Matka nie radząc sobie z problemami piła, z czasem przepiła większość pieniędzy, jakie rodzina posiadała, zadłużyła mieszkanie, a później wyjechała za granicę. Matka nie przysyłała synom pieniędzy. Powód został sam z bratem, którym musiał się zajmować. Po utracie ojca powód zaczął brać narkotyki, popadł w konflikt z prawem. Zanim ojciec zginął powód był spokojnym dzieckiem, nie miał problemów z nauką. Sytuacja materialna rodziny była dobra. Powód miał dobry kontakt z ojcem, który spędzał z nim dużo czasu i stanowił dla niego wsparcie. Z późniejszym czasie powodowi dzięki pomocy swojej dziewczyny i jej rodziny udało się wyjść z problemów. Obecnie założył swoją rodzinę, jednak nadal odczuwa brak ojca i żal, że jego dzieci nie mogą poznać dziadka.

Śmierć ojca wywołała u powoda negatywne przeżycia emocjonalne, poczucie szoku, dezorientacji wynikłej z nagłej utraty bliskiej osoby, nasilonych uczuć żalu, ekspresję smutku, spadek motywacji do wykonywania dotychczasowych zadań, obniżenie nastroju włącznie z towarzyszącymi zaburzeniami snu, złość i niezgodę na doświadczenie straty i okoliczności zdarzenia, wraz z poczuciem bezradności, pustki i zdezorganizowania dotychczasowego funkcjonowania. Utrata osoby znaczącej zachwiała jego poczuciem bezpieczeństwa. Powód poniósł dotkliwe koszty psychologiczne wynikające z przerwania więzi ojcowskiej w szczególnym czasie rozwoju osobowego, a w późniejszym okresie usamodzielnienia skutkujące depryzacją dalszego antycypowanego wsparcia emocjonalnego, materialnego, aktywnego uczestnictwa w ważnych wydarzeniach osobistych. Śmierć ojca, stany emocjonalne wynikające z przeżywania straty, miały istotne znaczenie dla dalszego funkcjonowania powoda, w znacznej mierze współwarunkując wystąpienie negatywnych konsekwencji w jego życiu osobistym i społecznym. W rozwinięciu i utrzymaniu ujemnych zjawisk: naruszenia zasad współżycia, zaniedbań szkolnych, niekonstruktywnego rozwiązywania problemów, dominujący udział miały czynniki związane z brakiem wsparcia najbliższego otoczenia, rodziny. Obecnie stan powoda jest stabilny nie prezentuje on zaburzeń nastroju bądź zachowania. Powód nie korzystał ze specjalistycznej pomocy psychologicznej, psychiatrycznej bądź farmakologicznej.

Towarzystwo (...) wypłaciło matce powoda kwotę 55.000 zł (w tym 20.000 zł dla A. M. (1)) tytułem pogorszenia sytuacji życiowej w związku ze śmiercią J. M..

Sąd Rejonowy ustalił również, że pod sygnaturą I C 488/00 toczyła się przed Sądem Rejonowym w Jastrzębiu Zdroju sprawa o odszkodowanie z powództwa matki powoda A. M. (2) działającej w imieniu własnym i synów. Niestety akta tej sprawy uległy już zniszczeniu. Jednak pozwany wypłacił matce powoda, w związku z zawarciem ugody, kwotę 27.000 zł (dla A. M. (1) 9.000 zł).

Sąd Rejonowy jak podstawę prawną rozstrzygnięcia wskazał art. 24 § 1 k.c. i art. 448 k.c. w związku z art. 436 § 2 k.c. jako że do śmierci ojca powoda doszło w dniu 31 lipca 1998r. tj. przed wejściem w życie regulacji art. 446 § 4 k.c., uznając iż powód dochodzi zadośćuczynienia za naruszenia dobra osobistego w postaci więzi rodzinnej łączącej powoda z ojcem, które to dobro zostało naruszone poprzez śmierć ojca J. M. w wypadku drogowym.

Odpowiedzialność pozwanego wynika z treści art. 90 a pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej, zgodnie z którym przedmiotem działalności Polskiego Biura Ubezpieczeń Komunikacyjnych jest w szczególności organizowanie likwidacji lub bezpośrednia likwidacja szkód spowodowanych na terytorium

Rzeczypospolitej Polskiej przez pojazdy z rejestracją zagraniczną, posiadające ważne dokumenty ubezpieczeniowe wystawione przez zagraniczne biura ubezpieczeń komunikacyjnych oraz z ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z dnia 16 lipca 2003 r.). Zgodnie z art. 13 tejże ustawy odszkodowanie wypłaca się w granicach odpowiedzialności cywilnej podmiotów objętych ubezpieczeniem, nie wyżej jednak niż do wysokości sumy gwarancyjnej ustalonej w umowie. Przepis ten wprowadza, więc ogólną zasadę, że ubezpieczyciel odpowiada w granicach podmiotu ubezpieczonego. Reasumując należy, zatem przyjąć, że pozwany z odpowiada za naruszenie dobra osobistego wskutek śmierci osoby zmarłej w wypadku samochodowym i zniszczenia więzi rodzinnej.

Sąd I instancji orzekając o wysokości zadośćuczynienia wskazał, że dobro osobiste powoda – syna zmarłego polegające na prawie do utrzymywania więzi rodzinnych zostało naruszone poprzez drastyczne, całkowite i nieodwracalne zniszczenie więzi rodzinnej z ojcem. Jak wykazało postępowanie dowodowe powód był bardzo związany z ojcem. W momencie śmierci powód miał zaledwie 14 lat. Był osobą młodą, potrzebował wsparcia ojca- osoby, która byłaby dla niego wzorem i oparciem. Powód bardzo przeżył śmierć ojca. Wydarzenie to negatywnie wpłynęło na jego życie. Po tym zdarzeniu przyszło załamanie, przestał się uczyć, zaczęły się problemy z prawem. W konsekwencji tych wydarzeń pogorszeniu uległy relacji w rodzinie, która z czasem rozpadła się, matka powoda opuściła go, a on będąc w bardzo młodym wieku musiał sam troszczyć się o siebie i brata. Do dziś odczuwa stratę ojca. Mając na uwadze dużą wartość dobra osobistego w postaci więzi z ojcem Sąd za uzasadnione przyjął zadośćuczynienie 20.000 złotych, które nie jest nadmierne, mając na uwadze stosunki panujące w społeczeństwie. Kwota jest adekwatna do rozmiaru doznanej przez powoda krzywdy na skutek śmierci ojca, a jednocześnie stanowi realną wartość w stosunku do poziomu życia powoda. Sąd Rejonowy podkreślił również, że przy ustalaniu zadośćuczynienia miał na uwadze, iż pewne elementy cierpienia osobistych zostały uwzględnione w odszkodowaniu za pogorszenie sytuacji życiowej przyznanym powodowi w wysokości 20.000zł w sprawie I C 488/00 przed Sądem Rejonowym w Jastrzębiu Zdroju, mimo że odszkodowanie za pogorszenie sytuacji życiowej nie obejmuje bezpośrednio krzywdy w postaci zerwania więzi emocjonalnej, cierpienia psychicznego, które nie przekładają się bezpośrednio na pogorszenie sytuacji życiowej.

Sąd Rejonowy orzekł o odsetkach zgodnie z art. 481 § 1 i 2 k.c. i art. 455 k.c. zasądzając je od dnia wyrokowania, ustalając stan uszczerbku w dobrach osobistych powoda na dzień poprzedzający wyrokowanie o zadośćuczynieniu. Sąd ocenił całokształt skutków i cierpienia doznanych przez powoda do chwili obecnej, biorąc pod uwagę fakt, iż nie ustaly one do tej pory. Natomiast rozstrzygnięcie o kosztach zostało oparte na art. 100 k.p.c. Sąd stosunkowo te koszt rozdzielił stosownie do wyniku postępowania.

Od wyroku apelację złożył powód w części oddalającej powództwo ponad kwotę 20 000zł, domagając się zmiany wyroku przez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda dalszej kwoty 30 000zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 kwietnia 2013r. oraz dodatkowo odsetek od zasądzonej kwoty 20 000zł od dnia 16 kwietnia 2013r. oraz zasądzenie kosztów procesu. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię, to jest art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. polegającą na uznaniu, że przyznane na rzecz powoda zadośćuczynienie jest odpowiednie do krzywdy jakiej doznał po śmierci ojca, podczas gdy kwota ta nie uwzględnia zasady pełnej kompensaty doznanej szkody, naruszenie art. 481 k.c. w związku z art. 455 k.c. i w konsekwencji przyjęcie, że odsetki należą się od dnia orzekania, a nie od 16 kwietnia 201r. to jest od dnia zakończenia postępowania likwidacyjnego .

Pozwany w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy oraz przyjętą przez ten sąd podstawę prawną i przyjmuje je za własne. Nie można jednak zgodzić się z wnioskami, które Sąd Rejonowy na tej podstawie wywiódł. Nie można zgodzić się tym, iż przyznana kwota zadośćuczynienia wynosząca 20 000zł jest adekwatna do rozmiaru doznanej krzywdy. Należy w sytuacji powoda wziąć pod uwagę, iż do wypadku, w którym zginął jego ojciec,

doszło w chwili, kiedy powód miał zaledwie 14 lat. W związku z tym, że jego matka nie pracowała, utrata głowy rodziny, jednego wsparcia także materialnego rodziny była szczególnie dotkliwa. Z tym problemem nie poradziła sobie matka powoda, która popadła w alkoholizm, a w końcu porzuciła rodzinę. W konsekwencji powód został sam w wieku zaledwie 14 lat razem z młodszym bratem, co z kolei doprowadziło do jego problemów z nauką, problemów z prawem, poczucia kompletnego osamotnienia i rozpacz. Utracił bezpowrotnie prawo do wychowywania się w pełnej rodzinie, co więcej pozostał sam z młodszym bratem. W świetle takich okoliczności faktycznych należy uznać, że doznana przez niego krzywda była szczególnie dotkliwa i bolesna. Nie można zgodzić się także z Sądem Rejonowym, iż przyznane we wcześniejszym postępowaniu odszkodowanie za pogorszenia sytuacji życiowej zawierało elementy zadośćuczynienia, przysługującego powodowi na mocy art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. albowiem w przypadku przyznanego powodowi odszkodowania na podstawie art. 446 § 3 k.c. mamy do czynienia ze szkodą majątkową, która nie uwzględnia psychicznych cierpień z tytułu naruszonych dóbr osobistych. Dlatego przy wazeniu odpowiedniej kwoty zadośćuczynienia te okoliczności nie powinny być brane pod uwagę.

Powód domagał się zasądzenia zadośćuczynienia w kwocie 50 000 zł, w świetle przedstawionych wyżej okoliczności, rozmiaru cierpień psychicznych szczegółowo również opisanych przez biegłego psychiatrę, który został powołany w niniejszej sprawie przez Sąd Rejonowy, należy uznać że żądana przez powoda kwota nie jest nadmierna i w pełni usprawiedliwia ją ustalony stan faktyczny. Z tej przyczyny Sąd Okręgowy na mocy art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok jak w punkcie 1 sentencji.

Powód domagał się w pozwie zasądzenia ustawowych odsetek od 7 maja 2013r. to jest od daty wniesienia pozwu, dopiero w apelacji pojawiła się data 16 kwietnia 2013 r. jako data, od której domaga się odsetek. Sąd Okręgowy, uwzględniając apelację w części żądania odsetek zasądził je od daty wniesienia pozwu. Data wskazana w apelacji nie mogła zostać uwzględniona jako sprzeczna z art. 383 k.p.c., w tym też zakresie Sąd Okręgowy apelację oddalił na mocy art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy staje na stanowisku, że regułą jest iż żądanie zadośćuczynienia jest wymagalne z chwilą wezwania do zapłaty, takim wezwaniem do zapłaty jest oczywiście pozew. W niniejszej sprawie, wbrew temu co wskazał Sąd Rejonowy, okoliczności które miały wpływ na wysokość zadośćuczynień były już wiadome w chwili wniesienia pozwu albowiem jak wynika z opinii biegłego sytuacja powoda obecnie jest stabilna, powód ma swoją rodzinę, uporządkowane życie. Od wypadku upłynęło zresztą już 16 lat. Skoro wszystkie następstwa wypadku były stronie pozwanej wiadome już w chwili wzywania do zapłaty, to należało uznać, że pozwany już wówczas pozostawał w opóźnieniu, a zatem żądanie zasądzenia odsetek za okres wcześniejszy zgodnie z żądaniem powoda było jak najbardziej uzasadnione. Stanowisko to znajduje także odzwierciedlenie w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2013r. sygn. III CSK 192/12, w którym SN stwierdził, że terminem, od którego należą się odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia za krzywdę, może być więc, w zależności od okoliczności sprawy, zarówno dzień poprzedzający wyrokowanie o zadośćuczynieniu, jak i dzień tego wyrokowania.

Dlatego też Sąd odwoławczy zasądził odsetki ustawowe od dnia wniesienia pozwu jak tego pierwotnie żądał powód, zmieniając tym samym wyrok Sadu Rejonowego na mocy art. 386 § 1 k.p.c.

O kosztach orzeczono na mocy art. 98 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, obciążając w całości tymi kosztami pozwanego zarówno przed pierwszą jak i drugą instancją. Koszty postępowania przed Sądem Rejonowym obciążające pozwanego to kwota 296zł tytułem wynagrodzenia biegłego oraz 4817zł wynagrodzenie pełnomocnika powoda wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa oraz na rzecz Skarbu Państwa kwota 1500zł tytułem części opłaty od pozwu, od której powód był zwolniony (o pozostałej części opłaty orzekł Sąd Rejonowy w punkcie 3 wyroku, który jest prawomocny).

Na koszty postępowania odwoławczego złożyła się opłata od apelacji 1717 zł i wynagrodzenie pełnomocnika 1200zł.